

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁANIA SYSTEMU ZAPEWNIANIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
W SZKOLE DOKTORSKIEJ NAUK SPOŁECZNYCH UWB
W ROKU AKADEMICKIM 2022/2023

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UwB w roku akademickim 2022/2023 kształciła doktorantów w dyscyplinach: ekonomia i finanse, nauki socjologiczne, nauki prawne, pedagogika.

Liczba doktorantów wyniosła łącznie 58 (stan na 31.12.2022r.). W stosunku do roku poprzedniego jest to wzrost o 8 osób (16%). Połowę doktorantów w Szkole stanowią doktoranci, którzy wybrali dyscyplinę nauki prawne (zestawienie poniżej).

	Rok 1	Rok 2	Rok 3	Rok 4
Ekonomia i finanse	1	2	1	2
Nauki prawne	9	10	10	4
Nauki socjologiczne	3	3	2	1
Pedagogika	1	5	2	2
Razem	14	20	15	9

W roku akademickim 2022/2023 Zespół ds. Jakości Kształcenia w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu w Białymstoku działał w następującym składzie:

Prof. dr hab. Agnieszka Malarewicz- Jakubów	<i>Przewodnicząca Zespołu, Przedstawiciel dyscypliny nauki prawne</i>
Dr hab. Ewa Gruszevska, prof. UwB	<i>Dyrektor Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB</i>
Prof. dr hab. Jerzy Nikitorowicz	<i>Przedstawiciel dyscypliny pedagogika</i>
Dr hab. Renata Przygodzka, prof. UwB	<i>Przedstawiciel dyscypliny ekonomia i finanse</i>
Dr hab. Mariusz Zemło, prof. UwB (do 30/09/2023)	<i>Przedstawiciel dyscypliny nauki socjologiczne</i>
Dr hab. Konrad Talmont-Kamiński (od 01.10.2023)	<i>Przedstawiciel dyscypliny nauki socjologiczne</i>
Mgr Weronika Sołkiewicz	<i>Przedstawiciel doktorantów</i>

Zespół realizował zadania w określonych przepisami obszarach:

1. Monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich lub pracowników naukowych prowadzących zajęcia z doktorantami
2. Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia
3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych
4. Monitorowanie warunków kształcenia i jego organizacji
5. Monitorowanie wsparcia doktorantów w procesie uczenia się
6. Ocena mobilności doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia

Podstawa prawna: Uchwała nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku wraz z Uchwałą nr 2847 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 24 marca 2021 r. zmieniającą Uchwałę nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku

1.MONITOROWANIE KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH LUB PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA Z DOKTORANTAMI

Proces monitorowania kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia z doktorantami w SDNS UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie *wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku* (§ 4). Polegał on na systematycznej analizie i ocenie:

- pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich,
- obsady zajęć dydaktycznych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz inne osoby prowadzące zajęcia z doktorantami pod kątem zgodności ich kompetencji i doświadczenia oraz kwalifikacji zawodowych (np. specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.

Monitorowanie w tym obszarze ma na celu zapewnienie pełnej sprawności systemu obsadzania zajęć dydaktycznych w Szkole Doktorskiej oraz odpowiedniej ich jakości.

Dokonywanie wyboru pracowników naukowych do przedmiotów oferowanych w ramach programu SDNS odbywa się w ścisłej relacji z Dziekanami Wydziału Ekonomii i Finansów, Wydziału Nauk o Edukacji i Wydziału Prawa oraz z Dyrektorem Instytutu Socjologii. Wskazują oni pracowników o odpowiednich kwalifikacjach do prowadzenia zajęć oferowanych w danym cyklu kształcenia. Ponadto w każdym roku obsada zajęć jest przedstawiana na posiedzeniach Rady Naukowej, w celu poznania stanowiska Rady. W roku 2022/2023 Dyrektor SDNS zwróciła się do Dziekanów/Dyrektora o rekomendowanie pracowników samodzielnych specjalizujących się w obszarach tematycznych związanych z przedstawionymi w ofercie przedmiotami. Zgodnie z §6 ust 3 Regulaminu SDNS przyjęto zasadę, iż zajęcia z doktorantami w SDNS UwB prowadzą samodzielni pracownicy naukowcy z danej dyscypliny prowadzący badania w danym obszarze tematycznym. W sytuacjach uzasadnionych dopuszczalne jest wyznaczanie pracowników niesamodzielnych, o ile ich zainteresowania badawcze oraz doświadczenie naukowe pozostają w ścisłym związku z tematyką zajęć. Powinni otrzymać wyraźną rekomendację ze strony władz jednostki zatrudnienia. Wymóg ten nie dotyczy osób prowadzących lektoraty z języka obcego, a przypadku innych zajęć osób spoza uczelni mających wybitne osiągnięcia naukowe lub doświadczenie zawodowe.

W roku 2022/2023 w SDNS zajęcia prowadziło 68 pracowników naukowych, w tym: 21 profesorów, 42 doktorów habilitowanych, 5 pracowników ze stopniem doktora, w tym: lektoraty (2), umiejętności miękkie (2), zajęcia w modułach kształcenia (2) oraz 1 pracownik z dyplomem magistra - lektorat. Dodatkowo obowiązkowe szkolenie z BHP prowadził pracownik ze stopniem doktora z dużym doświadczeniem w zakresie takich zajęć.

Oferta kandydatów na promotorów (dla kandydatów) zamieszczona jest na stronie internetowej szkoły (zakładka: Rekrutacja). Obok danych potencjalnych promotorów są informacje o obszarach badawczych, w których się specjalizują. Oferta aktualizowana jest w każdym roku akademickim.

W procesie wyznaczania promotorów Rada Naukowa weryfikuje zgodność wybranego przez doktoranta tematu rozprawy doktorskiej z polem badawczym i zainteresowaniami proponowanego promotora. Wraz z wnioskiem o wyznaczenie promotora składany jest wykaz jego najważniejszych osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych. W uzasadnionych sytuacjach Rada Naukowa rekomenduje, aby promotor wspólnie z doktorantem rozważyli dołączenie promotora pomocniczego ze określonego obszaru badań.

Promotorzy wszystkich doktorantów I roku zostali wyznaczeni w ustawowym terminie – w ciągu 3 miesięcy od rozpoczęcia kształcenia. W przypadku większości doktorantów promotorów wyznaczono już w 2 miesiącu kształcenia.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Zespół pozytywnie ocenił obsadę zajęć Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB w roku akademickim 2022/2023. Proces doboru wykładowców odbywa się prawidłowo dzięki utrzymywaniu kontaktów szkoły z dziekanami konstytuujących wydziałów i instytutu. W celu podniesienia jakości kształcenia w szkole Zespół rekomenduje następujące działania:

- rozwijanie współpracy z dziekanami wydziałów w celu stworzenia odpowiedniej obsady zajęć w szkole oraz podnoszenia jakości dydaktyki;
- monitorowanie procesu dydaktycznego (terminowość zajęć, forma, weryfikacja efektów) poprzez hospitację zajęć pracowników zwłaszcza ze stopniem doktora;
- uwzględnianie opinii doktorantów zgłaszanych w ankietach zajęć poprzez podejmowanie działań w kierunku ich realizacji (komunikacja z prowadzącymi zajęcia, w razie potrzeby spotkania szkoleniowe z pracownikami).

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. kontynuować współpracę z dziekanami i dyrektorem instytutu w kwestii obsady zajęć w szkole:
Obsada nowych zajęć jest proponowana przez dziekanów oraz dyrektora instytutu. W przypadku braku możliwości realizacji zajęć przez dotychczasowego prowadzącego Dyrektor SDNS zwraca się z prośbą do dziekana / dyrektora instytutu o wskazanie pracownika naukowego specjalizującego się w danym obszarze. Oferta SDNS przedmiotów „spoza dyscypliny” została zaproponowana przez kierowników jednostek na wniosek dyrektora szkoły.
2. nadal monitorować obsadę zajęć, szczególnie w przypadku proponowania pracowników ze stopniem doktora – w przypadku osób ze stopniem naukowym doktora w roku akademickim 2022/2023 przeprowadzono hospitację lub zaplanowano je na kolejny rok przeprowadzenie hospitacji tych zajęć.
3. wykorzystywać wyniki uzyskane z analizy ankiet oceny zajęć dokonanych przez doktorantów i modyfikować na ich podstawie współpracę z poszczególnymi wykładowcami. W 2022/2023 dokonano zmiany prowadzącego zajęcia „Dydaktyka szkoły wyższej” (cz. 1 i 2). Zajęcia prowadził profesor wizytujący z Uniwersytetu Jagiellońskiego. W roku 2022/2023 nie zgłoszono negatywnych uwag skierowanych do wykładowców.

2.MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia w SDNS UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w *sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku* (§5). W ramach oceny procesu kształcenia analiza i ocena dotyczyła takich obszarów jak:

- 1) adekwatności programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK,
- 2) sposobu weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK,
- 3) jakości opieki naukowej i wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej,
- 4) rzetelności przeprowadzania oceny śródkresowej,
- 5) skuteczności kształcenia doktorantów.

Podstawą działania Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB są dokumenty uchwalone przez Senat UwB w świetle ustawy z dnia 20 lipca 2018r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.) oraz Zarządzenia i Komunikaty Rektora UwB:

1. Zarządzenie nr 8 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27.03.2019r. w sprawie utworzenia szkół doktorskich w Uniwersytecie w Białymstoku:
<https://szkolydoktorskie.uwb.edu.pl/ns/wp-content/uploads/sites/2/2023/01/Utworzenie-Szkol.pdf>
2. Regulamin SDNS - Uchwała nr 3076 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie uzgodnienia Regulaminu Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu w Białymstoku:
https://szkolydoktorskie.uwb.edu.pl/ns/wp-content/uploads/sites/2/2022/07/Nr_3076_-_uzgodnienie_Regulaminu_Szkoły_Doktorskiej_Nauk_Społecznych.pdf
3. Program szkoły- Uchwała nr 2426 Senatu UwB z dnia 22 maja 2019r. w sprawie ustalenia programu kształcenia w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych:
<https://bip.uwb.edu.pl/download/64/28859/ProgramksztalceniawSzkoleDoktorskiejNaukSpolecznych.pdf>
4. Uchwała nr 3110 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 28 września 2022 r. w sprawie wprowadzenia zmian w obowiązującym od roku akademickiego 2019/2020 programie

kształcenia w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych:
https://szkolydoktorskie.uwb.edu.pl/ns/wp-content/uploads/sites/2/2022/10/Nr_3110_-_zmiana_programu_kształcenia_Szkoly_Doktorskiej_Nauk_Społecznych.pdf

5. Zarządzenie nr 4 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 stycznia 2023 r. w sprawie określenia warunków i trybu kierowania za granicę pracowników, doktorantów, studentów Uniwersytetu w Białymstoku, wykonawców projektów niebędących pracownikami Uniwersytetu w Białymstoku oraz wprowadzenia wzoru wniosku o skierowanie za granicę i wzoru wniosku rozliczenia kosztów podróży zagranicznej: <https://bip.uwb.edu.pl/uwb/akty-prawne-uwb/2023/zarzadzenia-rektora/19649,Zarzadzenie-nr-4-Rektora-Uniwersytetu-w-Bialymstoku-z-dnia-5-stycznia-2023-r-w-s.html>
7. Komunikat nr 3 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie wysokości stypendium doktoranckiego dla doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku obowiązującej w roku akademickim 2022/2023 od 1 stycznia 2023 r.: <https://bip.uwb.edu.pl/download/64/47172/3-stypszkolydoktorskie-1-1.pdf>
8. Komunikat nr 4 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie zmian w Komunikacie nr 33 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 listopada 2022 r. w sprawie wysokości stypendium doktoranckiego i liczby stypendiów doktoranckich dla stacjonarnych studiów doktoranckich w roku akademickim 2022/2023: <https://bip.uwb.edu.pl/uwb/akty-prawne-uwb/2023/komunikaty/19754,Komunikat-nr-4-Rektora-Uniwersytetu-w-Bialymstoku-z-dnia-20-stycznia-2023-r-w-sp.html>
9. Zarządzenie nr 32 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 kwietnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru zaświadczenia o ukończeniu szkoły doktorskiej w Uniwersytecie w Białymstoku: https://szkolydoktorskie.uwb.edu.pl/ns/wp-content/uploads/sites/2/2023/04/32_-_zaswiadczenie_o_ukonczeniu_szkoly_doktorskiej.pdf

Dokumenty wprowadzone przez Dyrektora SDNS UwB:

- Komunikat nr 5/2022 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych z dnia 30 września 2022 r. w sprawie wzorów sprawozdań: rocznego i śródkresowego oraz wzoru opinii promotora obowiązujących od roku akademickiego 2022/2023 w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu w Białymstoku: https://szkolydoktorskie.uwb.edu.pl/ns/wp-content/uploads/sites/2/2022/09/Komunikat_nr5_2022_SDNS.pdf
- Komunikat nr 6/2022 Dyrektora Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych z dnia 30 września 2022 r. w sprawie formy prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz weryfikacji efektów uczenia się w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu w Białymstoku w semestrze zimowym roku akademickiego 2022/2023: https://szkolydoktorskie.uwb.edu.pl/ns/wp-content/uploads/sites/2/2022/10/Komunikat_nr_6_2022_SDNS.pdf

Ad. 1) adekwatność programu kształcenia oraz indywidualnych planów badawczych do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK

Zespół wskazał na zgodność programu kształcenia oraz formy przeprowadzanych zajęć z zakresem wiedzy, kompetencji i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8PRK. Program kształcenia w części wspólnej dla wszystkich doktorantów oraz dotyczącej poszczególnych ścieżek dyscyplin spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa.

Program kształcenia jest zamieszczony na stronie SDNS. Struktura programu kształcenia zawiera 4 moduły: kształcenia ogólnego, kształcenia w dyscyplinach (ekonomia i finanse, nauki prawne, nauki społeczne, pedagogika), przygotowania rozprawy doktorskiej oraz praktyk zawodowych.

Moduły kształcenia umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się, zarówno w wymiarze wiedzy, kompetencji, jak i umiejętności. Do wszystkich przedmiotów przypisane zostały efekty uczenia się uwzględniające również wkład pracy doktoranta niezbędny do ich osiągnięcia. Warto podkreślić, że doktoranci mają możliwość wyboru konwersatoriów specjalistycznych w dyscyplinach (wybór dokonywany jest w 2 semestrze pierwszego roku kształcenia), konwersatorium spoza dyscypliny (możliwy do realizacji na każdym roku, do VII semestru) oraz ofertę przedmiotów rozwijających umiejętności miękkie (2 przedmioty w ciągu 2 pierwszych lat kształcenia, większość

doktorantów realizuje je na roku 1). Daje to doktorantom szansę ukierunkowania kształcenia na obszary zainteresowań badawczych.

Kluczową składową uczenia się w szkołach doktorskich są indywidualne plany badawcze (IPB). Obowiązkiem doktorantów I roku do końca 12 miesiąca od rozpoczęcia kształcenia w szkole jest złożenie opracowanych indywidualnych planów badawczych zatwierdzonych i podpisanych przez promotorów i promotorów pomocniczych. Wszyscy doktoranci tego obowiązku dopełnili. Do końca września 2023r. indywidualne plany badawcze 14 doktorantów pierwszego roku zostały zweryfikowane i stwierdzono ich zgodność z regulaminem szkoły, obowiązkami promotorów oraz ustalonymi elementami planu badawczego.

W październiku 2022 doktoranci aktualnego 3 roku zostali ocenieni przez Komisję ds. przeprowadzenia ocen śródkresowych. Wszyscy doktoranci uzyskali oceny pozytywne dotyczące realizacji przez nich indywidualnych planów badawczych, w przypadku jednego doktoranta w ramach posiedzenia komisji odwoławczej.

Do połowy września 2023 doktoranci 2 roku składali sprawozdania śródkresowe, podsumowujące ich pracę w ciągu 2 lat kształcenia w szkole. Sprawozdania były uzupełnione o aktualny stan pracy doktorskiej (złożono koncepcje i fragmenty rozpraw) oraz potwierdzenia wszystkich aktywności realizowanych przez daną osobę (dokumenty). Materiały te zostały przekazane w elektronicznej wersji Komisjom do przeprowadzenia ocen śródkresowych na miesiąc przed terminem ocen.

Ad. 2) sposób weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK,

Sylabusy przedmiotów, a w nich informacje o kryteriach zaliczania, zostały udostępnione doktorantom poprzez zamieszczenie ich w systemie USOS. Analiza sylabusów oraz sprawozdań z realizacji przedmiotów w systemie zdalnym umożliwiła generalnie stwierdzenie prawidłowego sposobu weryfikacji zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Pozytywnie oceniono adekwatność zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów uczenia się w ramach wszystkich realizowanych przedmiotów.

Szczegółowe karty przedmiotów zawierają informacje o zakładanych efektach kształcenia oraz o sposobach ich weryfikacji i dokonywania na ich podstawie oceny doktorantów.

Systematycznie odbywa się weryfikacja zawartości sylabusów. Jej wynikiem jest szereg uwag, które są przekazywane pracownikom naukowym w celu usunięcia uchybień. Błędy zawartości sylabusów związane były z ich niewypełnieniem w całości lub części lub z niezgodnością obu części. Pojawiły się też wątpliwości co do prawidłowości wypełnienia poszczególnych pól.

Wnioski z pracy zespołu nad sylabusami zostały przekazane pracownikom naukowym prowadzącym zajęcia w szkole wraz z instrukcją wypełnienia sylabusu.

W roku akademickim 2022/2023 nie zgłaszano problemów z prowadzeniem zajęć i weryfikacją efektów uczenia się (przez doktorantów i pracowników). W roku akademickim 2022/2023 zrealizowano założone w ramach zajęć cele, a większość doktorantów uzyskała oceny ze wszystkich przedmiotów. W przypadku dwóch doktorantów odnotowano brak zaliczeń z seminarium oraz konwersatorium specjalistycznego. Ten fakt m.in. stał się przyczynkiem do wszczęcia procedury skreślenia wobec tych doktorantów. Dwóch doktorantów uzyskało zgodę Dyrektora na przeniesienie realizacji przedmiotu na kolejny rok akademicki.

Ad. 3) jakość opieki naukowej i wsparcie w prowadzeniu działalności naukowej

Głównym zadaniem szkoły doktorskiej jest wspieranie doktoranta w jego rozwoju naukowym. Doktorant rozpoczynając współpracę z promotorem staje się członkiem zespołu badawczego i realizuje swoją pracę naukową nad rozprawą w środowisku naukowym. Daje to możliwość pozyskania kontaktów naukowych oraz zapoznania się z badaniami prowadzonymi w obszarze naukowym, który interesuje doktoranta. Szkoła tworzy środowisko wsparcia dla doktorantów, dzięki czemu badania doktoranta będą skuteczniejsze oraz zwieńczone sukcesem w postaci złożenia rozprawy doktorskiej w terminie zaplanowanym w IPB. Należy wskazać przynajmniej trzy rodzaje wsparcia udzielanego przez szkołę w zakresie prowadzonych przez doktorantów badań: merytoryczne, organizacyjne oraz finansowe. W tej części przedstawiony zostanie opis wsparcia merytorycznego i organizacyjnego.

Opieka naukowa nad doktorantem rozpoczyna się od pierwszych dni doktoranta w szkole. Wszyscy doktoranci 1 roku złożyli wnioski o wyznaczenie promotorów w ciągu 30 dni od rozpoczęcia kształcenia. Rada Naukowa zaopiniowała te wnioski. W większości przypadków stwierdzono zgodność tematyki badań proponowanych przez doktorantów ze specjalnościami kandydatów na promotorów. W listopadzie 2022r., czyli w przewidzianym ustawowo czasie (do 3 miesięcy od rozpoczęcia kształcenia), Dyrektor Szkoły wyznaczył promotorów wszystkim doktorantom. Do końca roku akademickiego na podstawie pozytywnych opinii Rady Naukowej wskazano również 4 promotorów pomocniczych rozpraw doktorantów (powołanie promotora pomocniczego możliwe jest do 12 miesięcy od rozpoczęcia kształcenia).

Od momentu wskazania promotora rozpoczęły się seminaria doktorskie (w wymiarze 30 godzin rocznie) i tym samym systematyczna współpraca z doktorantami. Dyrektor zorganizował kilka spotkań szkoleniowych z promotorami, podczas których omówiono główne aspekty opieki nad doktorantami w szkole doktorskiej od pierwszego roku.

Promotorzy w czasie seminariów wspierają pracę doktorantów nad ich dysertacjami, a także nad całą aktywnością naukową doktoranta – jest to istota roli promotora oraz promotora pomocniczego. Obowiązki te zapisano w regulaminie SDNS (§ 25 p. 4).

W semestrze letnim odbyło się spotkanie szkoleniowe Dyrektora z doktorantami I roku dotyczące budowy i elementów indywidualnego planu badawczego.

Wszyscy doktoranci I roku złożyli ustalone z promotorami oraz promotorami pomocniczymi pierwsze wersje indywidualnych planów badawczych w połowie czerwca 2023r, a ostateczne poprawione - do końca września 2023 roku. Wraz z indywidualnymi planami badawczymi złożone zostały koncepcje rozpraw doktorskich. Kompletnie IPB zostały zatwierdzone przez dyrektora szkoły do 30.09.2023 r.

Z analizy sprawozdań rocznych doktorantów wynika, że większość z nich poza seminariami doktoranckimi wystąpiła również na seminariach naukowych Katedr czy Zakładów promotorów i zaprezentowała wstępne koncepcje badań.

Rada Naukowa zaopiniowała sprawozdania roczne wszystkich doktorantów szkoły. W opiniach zawarto również uwagi do pracy, w większości dotyczyły nieterminowości wywiązywania się z zobowiązań, głównie z realizacją kolejnych etapów pracy doktorskiej.

W przypadku 13 doktorantów pojawiły się uwagi do ich pracy. Rada wydała opinię warunkowo pozytywną. Ponadto w przypadku 2 doktorantów Rada nie wydała pozytywnej opinii, co do realizacji IPB. Powodem było brak złożonych sprawozdań. W przypadku jednego z nich przed posiedzeniem rady wpłynęła negatywna opinia promotora.

W świetle uwag Rady Naukowej należy zwrócić większą uwagę (również promotorom) na przestrzeganie przez doktorantów założeń sformułowanych w ich Indywidualnych Planach Badawczych i terminowej realizacji aktywności naukowych.

W listopadzie i grudniu 2022 roku zorganizowano III Forum Doktorantów SDNS (online), czyli seminarium naukowe, w ramach którego doktoranci 2 roku przedstawiali swoje koncepcje badań szerszemu gronu naukowców. Forum spotkało się z życzliwymi ocenami pracowników naukowych, promotorów, jak i samych doktorantów. Podkreślano konieczność przeprowadzania takiej dyskusji na początku drogi naukowej doktoranta. Inicjatywa ta będzie kontynuowana.

Ad. 4) rzetelność przeprowadzania oceny śródkresowej

Proces dokonywania ocen rozpoczęto konsultacjami dotyczącymi wyboru osób do składu Komisji do spraw przeprowadzenia ocen śródkresowych oraz Komisji Odwoławczych. O przedstawienie propozycji kandydatów Dyrektor SDNS poprosił Dziekanów Wydziału Ekonomii i Finansów, Nauk o Edukacji, Prawa i Dyrektora Instytutu Socjologii. Ze względu na liczbę doktorantów oraz podejmowane obszary badawcze zaproponowano, aby powołać 2 komisje oceniające doktorantów w dyscyplinie nauki prawne. Kandydatury były dyskutowane i opiniowane na posiedzeniach naukowych Rady Naukowej. Proces opiniowania członków podstawowych składów Komisji zakończył się 27.06.2023. Decyzją Rektora nr 11 z dn. 11.07.2023 r. zostało powołanych 5 Komisji, w 4 dyscyplinach, w których odbywa się kształcenie w SDNS. W skład każdej komisji wchodzi 2 samodzielnych nauczycieli akademickich z UwB oraz jeden członek – profesor lub doktor habilitowany spoza UwB - wszyscy reprezentujący dyscyplinę, w której oceniani byli doktoranci. Terminy posiedzeń Komisji zostały podane z ponad 2 miesięcznym wyprzedzeniem. Wszyscy

członkowie komisji otrzymali dokumenty doktorantów w wersji elektronicznej, jak również przesłano im informacje dotyczące formalnej strony przeprowadzenia ocen.

W związku z koniecznością przystąpienia do oceny śródkresowej w II semestrze roku akademickiego odbyło się spotkanie z Dyrektorem SDNS dotyczące przygotowania sprawozdania śródkresowego oraz stosownych dokumentów do oceny.

Sprawozdania śródkresowe złożyło 15 doktorantów (9 doktorantów z nauk prawnych, 3 doktorantów z dyscypliny: ekonomia i finanse, 4 doktorantów z dyscypliny: pedagogika, oraz 2 doktorantów z dyscypliny: nauki socjologiczne). 1 doktorantka nie złożyła sprawozdania śródkresowego, wszczęto wobec niej procedurę skreślenia.

W październiku 2023 po raz trzeci w Szkole odbyły się oceny śródkresowe. W ich ramach doktoranci kończący 2 rok kształcenia zaprezentowali swoje osiągnięcia z 2 ostatnich lat (połowa okresu kształcenia).

Prace komisji przebiegały zgodnie z Zarządzeniem nr 52 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizacji pracy komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku; <https://bip.uwb.edu.pl/uwb/akty-prawne-uwb/2021/zarzadzenia-rektora/16128,Zarzadzenie-nr-52-Rektora-Uniwersytetu-w-Bialymstoku-z-dnia-8-czerwca-2021-r-w-s.html> oraz Zarządzeniem nr 40 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 lipca 2022 r. zmieniającym Zarządzenie nr 52 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie zasad organizacji pracy komisji do przeprowadzenia oceny śródkresowej doktorantów szkół doktorskich Uniwersytetu w Białymstoku; <https://bip.uwb.edu.pl/uwb/akty-prawne-uwb/2022/zarzadzenia-rektora/18466,Zarzadzenie-nr-40-Rektora-Uniwersytetu-w-Bialymstoku-z-dnia-5-lipca-2022-r-zmien.html>

Oceny śródkresowe odbyły się zgodnie z planem:

20.10.2023 - doktoranci z dyscypliny: ekonomia i finanse

24.10.2023 - doktoranci z dyscypliny: nauki prawne (Komisja II)

25.10.2023 – doktoranci z dyscypliny: nauki socjologiczne

26.10.2023 – doktoranci z dyscypliny: nauki prawne – Komisja I

27.10.2023 - doktoranci z dyscypliny: pedagogika

W posiedzeniach komisji nie uczestniczyli promotorzy i promotorzy pomocniczy, Rektor UwB oraz Dyrektor szkoły.

W przeprowadzaniu ocen członkowie komisji dokonali analizy osiągnięć doktorantów, w tym:

- przygotowanie rozprawy doktorskiej (stopień zaawansowania pracy i badań);
- aktywność naukowo-badawczą, w tym: opublikowane/złożone artykuły naukowe, czynne uczestnictwo w konferencjach, złożenie wniosku grantowego, zrealizowane staże;
- upowszechnianie wyników badań;
- pozostałe aktywności odnoszące się do efektów kształcenia w szkole doktorskiej;
- realizację celów/zadań zapisanych w indywidualnym planie badawczym, w tym terminowość.

Wszyscy doktoranci uzyskali oceny pozytywne. W trakcie rozmów z doktorantami członkowie Komisji przekazywali im również uwagi, co do realizacji badań. Wyniki ocen śródkresowych wraz z ich uzasadnieniami zgodnie z zasadą jawności zostały opublikowane na stronie SDNS UwB.

Ad. 5) skuteczność kształcenia doktorantów

W roku akademickim 2022/2023 żaden z doktorantów nie złożył rozprawy doktorskiej. Dwóch doktorantów zostało skreślonych w trakcie roku (na swój wniosek). Trzy osoby zawiesiły kształcenie na okres urlopów macierzyńskich. Dwóch doktorantów jest w trakcie procedury skreślenia z powodu niewywiązania się z obowiązków zawartych w Regulaminie Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB oraz w programie kształcenia Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UwB.

Jeśli chodzi o realizację postępów w pracy doktorskiej, to wszyscy doktoranci I roku złożyli wraz z IPB koncepcje swoich dysertacji naukowych. Doktoranci wyższych roczników (II, III i IV rok) napisali w sumie 47 rozdziałów swoich prac doktorskich, co stanowi średnio nieco więcej niż 1 rozdział.

Doktoranci sprawozdali, że w roku 2022/2023 opublikowali 53 artykułów na łączną sumę 2205 pkt. Stanowi to taką samą liczbę tekstów, jak w ubiegłym roku, ale nastąpił niewielki spadek sumarycznej liczby punktów (o 2%) w porównaniu do roku poprzedniego (2250 pkt). W przeliczeniu stanowi to średnio 41,6 pkt parametrycznego na jedną publikację, czyli jest to wynik taki sam jak w ubiegłym roku akademickim (41,67pkt).

Sprawozdania roczne doktorantów zawierają informację o tym, że 18 tekstów zostało recenzowanych i przyjętych do druku (630 pkt). Ponadto doktoranci napisali i złożyli do publikacji jeszcze 63 teksty. Znajdują się one w procesie oceny recenzentów. Przewidywana punktacja tych artykułów po publikacji wynosi 2670 pkt.

Doktoranci	Liczba artykułów		
	opublikowanych	przyjętych do druku po recenzjach	złożonych do druku
I roku	5	2	13
II roku	18	4	21
III roku	22	7	25
IV roku	8	5	4
SUMA	53	18	63

Podkreślić należy, że część doktorantów podjęła szerszą współpracę z pojedynczymi naukowcami i zespołami badawczymi. W wyniku tych działań pisane są teksty we współautorstwie i składane w wysokopunktowanych czasopismach lub wydawnictwach. Niewielu doktorantów składa samodzielnie artykuły za ponad 70 pkt. Z drugiej strony, część doktorantów publikuje teksty w czasopismach lub monografiach za 20 pkt (również we współautorstwie). O ile nie dziwi to wśród roczników młodszych, o tyle w przypadku doktorantów 3 i 4 roku powinno być to zjawisko coraz radsze. W efekcie odpowiedniego wsparcia ze strony promotorów i środowiska badawczego doktoranci powinni odważyć się sięgać po wyżej oceniane publikacje, choćby 40 czy 70-cio punktowe. Warto również położyć nacisk na publikacje obcojęzyczne, gdyż stanowią one obecnie zdecydowaną mniejszość.

OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA W SDNS UWB

Ocena jakości opieki naukowej i wsparcia w prowadzeniu działalności naukowej doktorantów dokonana została na podstawie wyników ankiet oceniających jakość kształcenia w szkole doktorskiej (Załącznik 3b Uchwały Senatu). Ankietę dotyczącą szkoły doktorskiej wypełniło jedynie 10 doktorantów na ogólną liczbę doktorantów w roku 2022/2023 - 57 (17,5%). Po raz kolejny wraz z ankietą dotyczącą szkoły doktorskiej wymagane było, aby doktoranci wypełnili również ankietę ewaluacyjną UwB (Załącznik 3a Uchwały Senatu). Tę wypełniło 11 doktorantów (19,3%). Niewielki odsetek doktorantów, który wypełnili ankietę, nie daje reprezentatywności uzyskanych wyników.

Większość wystawionych ocen procesu kształcenia jest pozytywna lub raczej pozytywna. Wśród wypełniających ankietę znalazł się jeden doktorant, który nie jest zadowolony z kształcenia w szkole. Prawdopodobnie również ta osoba wystawiła niskie noty za zbyt małą ofertę przedmiotów fakultatywnych. Jeden doktorant negatywnie ocenił dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu oraz jeden wystawił negatywną notę za zajęcia zdalne (że nie zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się).

Jedna osoba uznała, że sposób prowadzenia zajęć i stosowane metody nauczania są nieodpowiednie. Trzy osoby uznały, że proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi nie są właściwe. Co do oceny intensywności nauki pojawiły się sprzeczne oceny: trójka doktorantów uważa, że powinna być zwiększona intensywność nauki, natomiast pozostali 7 osób uznała, że nie należy zwiększać intensywności.

Tabela 1. Ogólna ocena kształcenia w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
	liczba doktorantów					
Czy biorąc pod uwagę wszystkie aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z kształcenia w szkole doktorskiej?	6	3	0	1	0	0
Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	3	6	0	1	0	0
Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	3	5	2	0	0	0
Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, itp.) jest wystarczająca?	3	6	0	0	1	0
Czy wsparcie merytoryczne uzyskane w trakcie pisania pracy doktorskiej było wystarczające?	4	3	1	0	0	0
Czy wsparcie merytoryczne uzyskane w trakcie realizacji innych elementów Pana/Pani indywidualnego planu badawczego było wystarczające?	5	4	1	0	0	0
Czy zajęcia realizowane w formie zdalnej zostały przeprowadzone w sposób umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się?	6	0	0	1	0	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej (Załącznik 3b).

Tabela 2. Ogólna ocena kierunku studiów w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznej

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani ni	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
	liczba doktorantów					
Czy biorąc pod uwagę wszystkie aspekty procesu kształcenia, jest Pan/Pani zadowolony(a) z odbywanych studiów?	5	3	2	1	0	0
Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	2	7	1	1	0	0
Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	2	6	2	0	1	0
Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów itp.) jest wystarczająca?	3	5	2	0	1	0
Czy uważa Pan/Pani, że proporcje między zajęciami praktycznymi a teoretycznymi są właściwe?	3	2	3	1	2	0
Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na Pana/Pani kierunku była większa niż obecnie?	2	1	1	2	5	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej (Załącznik 3a).

Ważnym elementem procesu doskonalenia jakości kształcenia są wnioski z oceny poszczególnych elementów procesu dydaktycznego (tabela 3 i 4).

Tabela 3. Ocena elementów procesu dydaktycznego w SDNS

Poszczególne elementy procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Nie zaznaczono żadnej odpowiedzi
	liczba doktorantów						
Wykłady	6	1	0	0	0	0	0
Konwersatoria	8	1	1	0	0	0	0
Seminaria	6	2	1	1	0	0	0
Przedmioty fakultatywne	6	1	0	0	0	1	2
Laboratoria	4	0	0	0	0	6	0
Praktyki zawodowe	6	2	0	0	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej (Załącznik 3b).

Tabela 4. Ocena elementów procesu dydaktycznego w SDNS

Poszczególne elementy procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Nie zaznaczono żadnej odpowiedzi
	liczba doktorantów						
Wykłady	4	2	0	0	0	5	0
Ćwiczenia i konwersatoria	6	3	1	1	0	0	0
Seminaria i proseminaria	9	1	1	1	0	0	0
Przedmioty fakultatywne	6	4	1	0	0	0	0
Lektoraty	7	1	1	0	0	2	0
Warsztaty i laboratoria	3	0	0	0	0	8	0
Praktyki i zajęcia poza Uczelnią	4	0	1	0	0	5	1
Celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	5	1	3	0	1	1	0
Indywidualne konsultacje	8	1	0	0	0	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej UwB (Załącznik 3a).

Ogólnie poszczególne typy zajęć zostały ocenione głównie jako bardzo dobre i dobre. W przypadku seminariów jeden z doktorantów ocenia je źle. Negatywne stanowisko jednego z doktorantów dotyczy również celowości prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania.

Komentarze ankietowanych (ankieta UwB – Załącznik 3a)

Dodatkowo w ankietach skierowanych do doktorantów zawarte było pytanie: „Co Pana/Pani zdaniem należałoby zmienić przede wszystkim, by poprawić ogólną jakość kształcenia w Pana/Pani szkole doktorskiej?”

Doktoranci w swoich komentarzach zwracali uwagę na:

- zbyt duże obciążenie zajęciami oraz pracami pisemnymi na zaliczenie,
- niedopasowaniem przedmiotów do ich oczekiwań oraz obszaru badawczego,
- zbyt skromną ofertą przedmiotów z dyscypliny,
- niską jakość seminariów,
- brak informacji zwrotnej od prowadzących (np. przy ocenianiu prac pisemnych),
- trudności z zalogowaniem do Eduroam,
- nadmierny formalizm.

Odnosząc się do komentarza dotyczącego zbyt dużego obciążenia zajęciami należy stwierdzać, iż zdaniem Zespołu wymiar 415 godzin w programie kształcenia w ciągu 4 lat nie

powinien stanowić dużego obciążenia. W tych zajęciach jest 120 godzin seminarium oraz 45 praktyki zawodowej.

Co do kwestii prac pisemnych na zaliczenie przedmiotów to można uzupełniając je o odpowiedni aparat naukowy potraktować jako podstawę artykułów naukowych do publikacji.

Uwaga o niedopasowaniu przedmiotów do oczekiwań doktorantów jest dyskusyjna. Po pierwsze doktoranci kształcą się w ścieżce dyscyplinowej, większość zajęć, które realizują dotyczą danej dyscypliny. Zajęcia w szkole doktorskiej prowadzone są oddzielnie w grupach osób kształcących się w 4 dyscyplinach. Są to co do zasady małe grupy, największe w przypadku nauk prawnych (ok. 10 osób). Nie ma możliwości, by dzielić te zajęcia bardziej.

Oferta przedmiotów z dyscypliny jest zgłaszana przez Dziekanów Wydziałów konstytuujących szkołę. Dyrektor Szkoły zwróci uwagę na większą liczbę przedstawianych do wyboru konwersatoriów specjalistycznych.

Zarzut o niskiej jakości seminariów wymaga działania ze strony doktoranta. Wszelkie takie przypadki powinny być zgłaszane Dyrektorowi Szkoły, który może podjąć interwencję. Rozmowa z promotorem mogłaby być pewnym działaniem dyscyplinującym. Jeśli doktorant negatywnie ocenia współpracę z promotorem, istnieje regulaminowa ścieżka zmiany promotora. Niemniej jednak Dyrektor w rozmowach z promotorami zwróci uwagę na kwestię wypełniania obowiązków przez promotorów wobec doktorantów.

Zarzut braku informacji zwrotnej od prowadzących – Dyrektor zwróci uwagę prowadzącym na to, aby znaleźli czas na omówienie prac pisemnych na zaliczenie przedmiotów.

Doktorant wskazujący na trudności z zalogowaniem do Eduroam powinien zgłosić się do Sekretariatu Szkoły i problem będzie rozwiązany.

Ostatnim zarzutem podniesionym przez jednego z doktorantów był nadmierny formalizm. Szkoła działa w oparciu o przepisy wyższej rangi: Ustawę o nauce i szkolnictwie wyższym, dokumenty stanowione przez Senat i Rektora UwB, Regulamin SDNS, Program kształcenia oraz komunikaty Dyrektora. Oczywiście jest, że działania w odniesieniu do oceny doktoranta (np. ocena śródkresowa) czy relacje z innymi jednostkami naukowymi (np. dotyczące organizacji staży naukowych) powinny opierać się o stosowne dokumenty. Rada Naukowa i Dyrektor szkoły prześledzą monitoring dokumentów składanych przez doktorantów.

Wśród proponowanych przez doktorantów rozwiązań znalazły się:

- zwiększenie liczby godzin metodologii pracy naukowej,
- konieczność wygospodarowania większych środków na finansowanie staży,
- zwiększenie oferty przedmiotów fakultatywnych,
- promowanie interdyscyplinarności,
- wprowadzenie szkoleń dla promotorów,
- zwiększenie liczby baz zakupywanych przez UwB,
- nawiązanie współpracy z ośrodkami zagranicznymi,
- zapewnienie możliwości wyjazdów zagranicznych np. w programie Erasmus,
- więcej dyskusji z innymi doktorantami – brak czasu na wymianę doświadczeń między doktorantami.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Monitorowanie standardów kształcenia w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UwB odbywa się zgodnie z przepisami prawa, jak i wymogami określonymi przez Rektora UwB i Dyrektora SDNS. Zespół ocenia je jako prawidłowe.

W tym obszarze oceny Zespół zaleca następujące działania:

- systematyczne monitorowanie opracowywania, aktualizowania oraz zamieszczania sylabusów w USOS oraz weryfikacja poprawności ich sporządzania, szczególnie w zakresie realizacji zakładanych efektów uczenia się oraz sposobów ich weryfikacji;
- prowadzenie spotkań szkoleniowych dla samodzielnych pracowników naukowych w zakresie efektywnej i wspierającej opieki naukowej nad doktorantami szkoły;
- organizowanie spotkań z doktorantami poszczególnych roczników;
- mobilizowanie doktorantów do wypełniania ankiet oraz systematyczne monitorowanie uzyskiwanych wyników;
- rozszerzenie oferty przedmiotów do wyboru (konwersatoriów specjalistycznych), szczególnie z dyscypliny nauki prawne.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz z UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

W celu podniesienia jakości kształcenia Zespół rekomenduje następujące działania:

- 1) kontynuować weryfikowanie opracowywania, aktualizowania oraz zamieszczania sylabusów w USOS oraz czuwać nad poprawnością ich sporządzania, szczególnie w zakresie realizacji zakładanych efektów uczenia się oraz sposobów ich weryfikacji - w roku akademickim 2022/2023 dokonano weryfikacji sylabusów zamieszczonych w USOS – uwagi przekazano prowadzącym;
- 2) prowadzić spotkania szkoleniowe skierowane do nowopowołanych promotorów – w roku akademickim 2022/2023 odbyło się kilka spotkań z wyznaczonymi promotorami. Wszyscy promotorzy niemający jeszcze doktorantów w SDNS odbyli konsultacje z dyrektorem szkoły dotyczące opieki nad doktorantami szkoły;
- 3) w rozmowach z promotorami zwrócić uwagę na konieczność systematycznych kontaktów z doktorantami oraz zwiększenia działań w kierunku wsparcia doktorantów w pisaniu przez nich prac doktorskich, włączania doktorantów w działalność naukową, dobór zajęć w ramach praktyk zawodowych. Kwestia ta jest szczególnie ważna w przypadku nowopowołanych promotorów – kwestie te były poruszane na spotkaniach z promotorami;
- 4) przypominać promotorom o podejmowaniu niezbędnych działań związanych z opieką nad doktorantem, zamieścić na stronie informację o obowiązkach promotorów - kwestie te były poruszane na spotkaniach z promotorami, na stronie SDNS dodano zakładkę dotyczącą promotorów, w której zamieszczono najważniejsze informacje o pracy promotora;
- 5) zachęcanie doktorantów do wypełniania ankiet, systematyczne monitorowanie wyników ankiet – kilkakrotnie przypomniano o tym doktorantom, i mailowo o otwartych ankietach i osobiście podczas spotkań z doktorantami i przedstawicielami samorządu.
- 6) zaproponowanie szerszej oferty przedmiotów do wyboru – oferta przedmiotów sporządzana jest przez wydziały. W piśmie skierowanym do władz jednostek zwrócono uwagę na liczbę proponowanych konwersatoriów specjalistycznych.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych w SDNS UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie *wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku* (§ 6,7,8) oraz Zarządzenia nr 70 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 września 2021 r. w sprawie *prowadzenia zajęć dydaktycznych i konsultacji, weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się oraz przeprowadzania egzaminów dyplomowych w roku akademickim 2021/2022 w Uniwersytecie w Białymstoku*.

Zgodnie z §7 Uchwały nr 2614 Senatu UwB z dn. 27.11.2019r. dyrektor szkoły doktorskiej ma prawo przeprowadzić hospitację zajęć dydaktycznych realizowanych w szkołach doktorskich. Hospitację może też przeprowadzić osoba przez niego upoważniona, będąca członkiem rady naukowej szkoły doktorskiej.

W roku 2022/2023 w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UwB przeprowadzono 3 hospitacje zajęć. Hospitacje przeprowadzali członkowie Rady Naukowej oraz Dyrektor Szkoły. Ze sporządzonych protokołów wynika, że wszystkie hospitowane zajęcia prowadzone były adekwatnie do wymogów przedmiotów oraz programu kształcenia, zgodnie z zaplanowanymi tematami. Drobne uwagi do realizacji zajęć zostały przekazane prowadzącym. Zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu d.s jakości kształcenia hospitacje pracowników zostały przekazane odpowiednim dziekanom i Dyrektorowi Instytutu Socjologii.

Ocena jakości poszczególnych zajęć dokonana została na podstawie wyników ankiet wypełnianych przez doktorantów (zgodnie z §6, p.1). Zespół stwierdził, iż ankiety wypełniono w odniesieniu do 32 nauczycieli (41 przedmiotów). Spora liczba zajęć i wykładowców nie została oceniona, w dużej mierze dotyczy to seminariów doktorskich. Doktoranci zwracają uwagę na brak anonimowości oceny w przypadku takich zajęć.

Tabela 5. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w SDNS w opinii doktorantów

Wyszczególnienie	Średnia ważona odpowiedzi (oceny od 1,0 do 5,0)
Przygotowanie prowadzącego do zajęć	4,85
Punktualność prowadzącego	4,86
Klarowność wykładanego materiału	4,82
Interesujący sposób prowadzenia zajęć	4,77
Nastawienie do studenta (szacunek)	4,79
Inspirowanie do samodzielnego myślenia	4,79
Obiektywność oceniania	4,86
Jasność kryteriów zaliczeniowych	4,86
Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji	4,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet ocen zajęć dydaktycznych

Odpowiedzi doktorantów zawierają wysoką ocenę zajęć. Średnia ocena zajęć wystawiona przez doktorantów w poszczególnych kategoriach kształtuje się w przedziale 4,86-4,77, czyli od oceny bardzo dobrej do dobrej z plusem. W ocenie jakości zajęć dydaktycznych najwyższą punktację uzyskała kategoria: punktualność prowadzącego, obiektywność oceniania, jasność kryteriów zaliczeniowych, a następnie przygotowanie do zajęć. Najniższe noty uzyskała kategoria interesujący sposób prowadzenia zajęć, a następnie nastawienie do studenta (szacunek) oraz inspirowanie do samodzielnego myślenia.

Wypełnione przez doktorantów ankiety zajęć prowadzonych w SDNS dostępne są na kontach pracowników w USOS, zostały również przekazane do jednostek macierzystych pracowników.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Zajęcia dydaktyczne w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UwB odbywają się zgodnie z przepisami prawa, jak i wymogami określonymi w programie SDNS. Zespół ocenia je jako prowadzone na odpowiednim poziomie. W celu podniesienia jakości kształcenia Zespół rekomenduje:

- podjąć działania w kierunku rozpoznania oczekiwań doktorantów, szczególnie pierwszego roku, w zakresie wsparcia aktywności naukowej i dydaktyki;
- również w czasie spotkań z doktorantami zwracać uwagę na możliwość artykułowania przez doktorantów potrzeb szkoleniowych czy innych;
- przeprowadzać hospitacje na zajęciach w szkole;
- w trakcie rozmów z promotorami zwracać uwagę na jakość opieki nad doktorantem.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

- 1) nadal przeprowadzać hospitacje na zajęciach z doktorantami – na rok 2022/2023 Dyrektor sporządził plan hospitacji. Hospitacje przeprowadzono przy wsparciu członków Rady Naukowej;
- w rozmowach z prowadzącymi zwracać uwagę na terminowe przeprowadzanie zaliczeń oraz wpisywanie ocen do USOS we właściwym terminie – uwagi przekazywane są do pracowników;
- wskazać na znaczenie jednoznacznego sformułowania kryteriów zaliczeń w sylabusach – uwaga dotycząca tej kwestii przedstawiana jest pracownikom przy korektach sylabusów;
- zachęcać doktorantów do wypełniania ankiet oraz zamieszczania komentarzy. Umożliwi to Zespołowi dokonanie pogłębionej oceny jakości zajęć dydaktycznych w szkole - kilkakrotnie przypominano o tym doktorantom, i mailowo o otwartych ankietach i osobiście podczas spotkań z doktorantami i przedstawicielami samorządu.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I JEGO ORGANIZACJI

Monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów w SDNS UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§9). Przedmiotem oceny były:

- zasoby biblioteczne, w szczególności ich aktualizowanie pod kątem potrzeb pracowników, doktorantów oraz ich dostępu do komputerowych baz danych,
- jakość infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do liczby doktorantów,
- dostępność i przejrzystość informacji na temat kształcenia, w szczególności informacji o programach kształcenia, sylabusach przedmiotów, harmonogramie zajęć dydaktycznych, przyznanych jednostce certyfikatach, międzynarodowej współpracy doktoranckiej, itp.,
- organizacja zajęć.

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów dokonana została na podstawie opinii doktorantów wyrażonych w wypełnianej ankiecie ewaluacyjnej. Ankieta miała charakter dobrowolny i zamieszczona była w systemie USOSweb w okresie czerwiec-wrzesień 2023, a doktorantów powiadomiono o jej uruchomieniu. Ankiety wypełniło 17,5% doktorantów (3b) i 18,3% (3a). Przy małej ogólnej liczbie respondentów utrudnia to wyciągnięcie reprezentatywnych wniosków i generalizację dla całej populacji.

Ad.1) zasoby biblioteczne, w szczególności ich aktualizowanie pod kątem potrzeb pracowników, doktorantów oraz ich dostępu do komputerowych baz danych,

Na podstawie ankiet wywnioskować można, że doktoranci odwiedzają Bibliotekę Uniwersytecką kilka razy w roku (6: 54,5%) lub rzadziej (5: 45,5%), zaś bibliotekę jednostki uniwersyteckiej przynajmniej kilka razy w roku (8: 72,%), kilka razy w miesiącu (2: 18,2%) lub rzadziej niż kilka razy w roku (1: 9,1%). Poza tym korzystają z różną częstotliwością (rozproszone odpowiedzi) z innych bibliotek kilka razy w roku lub rzadziej korzystają ze zbiorów innej biblioteki wskazano Bibliotekę Narodową oraz zasoby internetowe.

Oceny wystawione przez doktorantów w tym obszarze są dobre lub dostateczne (Tabela 6).

Tabela 6. Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej i bibliotek jednostek uniwersyteckich

Wybrane aspekty korzystania z bibliotek	Biblioteka Uniwersytecka	biblioteki specjalistyczne
	Ocena od 1,0 do 5,0 gdzie 1 najniższa 5 najwyższa	
Dostępność literatury podstawowej	4,1	4,18
Ogólne zasoby księgozbioru w zakresie tematyki kształcenia	4,1	4,18
Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4,2	4,18
Sprawność obsługi	4,6	4,55
Przyjazność obsługi	4,5	4,64
Godziny otwarcia	4,4	4,18
Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelników)	4,7	4,45
Możliwość korzystania z elektronicznych baz danych	4,0	3,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej UwB i szkoły doktorskiej (Załącznik 3a i 3b)

Analiza odpowiedzi doktorantów wskazuje na przeważnie dobre oceny różnych aspektów funkcjonowania bibliotek. Najniższą ocenę odnotowano w kategorii korzystania z baz elektronicznych. Uwaga ta była podniesiona również w odpowiedziach otwartych. Dostępność do literatury światowej, zwłaszcza w zasobach internetowych jest dziś kluczowa. Dlatego doktoranci zwracają uwagę na ten aspekt ich pracy naukowej. Niższe oceny wystawione zostały również za

dostępność literatury podstawowej, zasoby z zakresu tematyki kształcenia oraz aktualność księgozbioru, a w przypadku bibliotek specjalistycznych również godziny otwarcia.

Ad. 2) jakość infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp do Internetu) i jej dostosowanie do ilości doktorantów

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UwB nie dysponuje własną bazą dydaktyczną. Siedziba szkoły mieści się w budynku Wydziału Ekonomii i Finansów (p. 233). Są to dwa pomieszczenia, w jednym znajduje się niewielka sala seminaryjna na ok. 12 osób, drugie to sekretariat szkoły. Pracownik administracyjny zajmuje się obsługą doktorantów ze szkoły doktorskiej, jak też ze studiów doktoranckich prowadzonych na WEiF.

W pomieszczeniu seminaryjnym szkoły organizowane są spotkania z ograniczoną liczbą osób lub zajęcia nieprzekraczające pojemności sali. Większość zajęć dydaktycznych realizowanych jest w budynkach Wydziału Ekonomii i Finansów, Wydziału Nauk o Edukacji, Wydziału Prawa oraz Instytutu Socjologii w porozumieniu z tymi jednostkami.

Generalnie doktoranci pozytywnie ocenili jakość infrastruktury dydaktycznej. Przyznano też kilka ocen przeciętnych w kategorii środki audiowizualne i multimedialne, a dwóch doktorantów negatywnie oceniło dostęp do internetu.

Tabela 7. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia

Infrastruktura dydaktyczna wykorzystywana w procesie dydaktycznym	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	Liczba doktorantów					
Sale wykładowe	5	36	0	0	0	2
Sale ćwiczeniowe/seminaryjne	4	6	0	0	0	0
Środki audiowizualne i multimedialne	2	5	1	0	0	2
Wyposażenie laboratorium	2	2	0	0	0	6
Dostęp do Internetu	4	4	2	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej (Załącznik 3b)

Tabela 8. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia

Infrastruktura dydaktyczna wykorzystywana w procesie dydaktycznym	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	Liczba doktorantów					
Sale wykładowe	3	6	0	0	0	2
Sale ćwiczeniowe	2	8	0	0	0	1
Środki audiowizualne i multimedialne	2	5	2	0	0	2
Wyposażenie laboratorium	2	2	0	0	0	7
Dostęp do Internetu	1	5	2	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej UwB (Załącznik 3a).

Ad. 3) dostępność i przejrzystość informacji na temat kształcenia, w szczególności informacja o programach kształcenia, sylabusach przedmiotów, harmonogramie zajęć dydaktycznych, przyznanych jednostce certyfikatach, międzynarodowej współpracy doktoranckiej, itp.

Informacje na temat kształcenia, w tym akty prawne obowiązujące w szkole zgodnie z obowiązkiem ustawowym zamieszczone są w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie SDNS. Znajdują się tam: Regulamin SDNS UwB, program kształcenia oraz zasady rekrutacji. Ponadto na stronie szkoły wstawiane są informacje dotyczące bieżącego funkcjonowania.

Strona SDNS jest systematycznie dostosowywana do potrzeb. Wszystkie informacje i aktualizacje strony zamieszczane są niezwłocznie przez pracownika administracyjnego. Bieżące informacje wysyłane są via mail bezpośrednio do zainteresowanych.

Tabela 9. Ocena informacji na temat kształcenia na stronie internetowej

Dostępność strony internetowej w zakresie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
	Liczba doktorantów					
Programu kształcenia	10	0	0	0	0	0
Rozkładu zajęć dydaktycznych	7	1	0	1	0	1
Możliwości wyjazdu na inne uczelnie w ramach programów wymiany doktoranckiej	8	1	0	0	1	0
Konferencji, seminariów, szkoleń skierowanych do doktorantów	8	1	0	0	1	0
Możliwości uczestniczenia w projektach konkursowych, pozyskania grantów czy stypendiów naukowych	7	1	0	1	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet ewaluacyjnych (Zał 3b).

Doktoranci wskazali, że stronę internetową szkoły odwiedzają kilka razy w miesiącu (6), kilka razy w semestrze (3) bądź kilka razy w tygodniu (1). Jak wynika z wyników przedstawionych w tabeli 9, materiały zawierające różnorodne informacje dotyczące kształcenia: programu kształcenia, zajęć dydaktycznych, badań naukowych, mobilności doktorantów zawarte na stronie Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych są oceniane jako dostępne. Generalnie doktoranci oceniają je jako wystarczające. Pojedyncze negatywne opinie dotyczą informacji o rozkładzie zajęć, możliwości wyjazdu na inne uczelnie, konferencji i możliwości uczestniczenia w projektach konkursowych.

W uzupełnieniu należy dodać, że najważniejsze informacje wysyłane na indywidualne adresy doktorantów. Przykładowo zanim rozkład zajęć zostaje opublikowany na stronie przekazywany jest do wiadomości doktorantów. Informacje o konferencjach czy też innych wydarzeniach naukowych rozsyłane są zgodnie z dyscyplinami do doktorantów. Na stronie Szkoły znajduje się spora baza informacyjna dotycząca możliwości pozyskania środków z różnych instytucji zewnętrznych.

W wynikach ankiet (Tabela 10) wskazano również, że informacje zawarte w sylabusach są odpowiednie do oczekiwań doktorantów. Wszyscy respondenci ocenili zdecydowanie pozytywnie możliwość pozyskania wiedzy o treściach programowych, lekturach przedmiotu oraz kryteriach oceny zaliczanych przedmiotów.

Tabela 10. Ocena zawartości sylabusów

Czy sylabusy przedmiotów zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	Liczba doktorantów				
Treści programowych przedmiotów	6	4	0	0	0
Lektur przedmiotowych	6	4	0	0	0
Kryteria oceny zaliczanych przedmiotów	5	4	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej szkoły doktorskiej (Załącznik 3b).

Kolejnym aspektem poddawanym analizie jest ocena pracy sekretariatu. W większości przypadków doktoranci pozytywnie oceniają organizację pracy. Odpowiedzi: zdecydowanie tak i raczej tak stanowią (100% wskazań).

Tabela 11. Ocena pracy sekretariatu SDNS

Tabela 11 Ocena pracy sekretariatu CDiNS					
Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	Liczba doktorantów				
Czy niżej wymienione informacje przekazywane są przez pracowników sekretariatu w sposób wyczerpujący:					
- informacje dotyczące toku kształcenia	9	1	0	0	0
-informacje dotyczące spraw stypendialnych	9	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet ewaluacyjnych (Załącznik 3b).

Doktoranci odwiedzają sekretariat szkoły doktorskiej kilka razy w semestrze (8) lub kilka razy w miesiącu (2). Pracę sekretariatu oceniono bardzo dobrze.

Komentarze doktorantów są bardzo pozytywne

Przykładowe komentarze:

Doktorant 1: *Nie mam żadnych uwag,. Pani Karolina ma świetny kontakt z doktorantami, zawsze udziela wszystkich niezbędnych informacji, a spóźniałskim przypomina o deadlinach. Pani Ewa jest otwarta i zawsze traktuje doktorantów z serdecznością. Sekretariat Szkoły działa bez zarzutów.*

Doktorant 2: *Pani Karolina jest absolutnie niezastąpiona. Jest zawsze bardzo dobrze poinformowana, dba o sprawy doktorantów, informuje z wyprzedzeniem o ich różnego rodzaju obowiązkach/terminach, będąc przy tym bardzo życzliwą i pomocną.*

Doktorant 3: *Sekretariat działa bezbłędnie. Pani Karolina jest aniołem. Proszę wybaczyć sformułowanie, ale Pani Karolina jest niezwykle kompetentną i pomocną osobą. Pani Dyrektor również. To prawdopodobnie najlepsza szkoła doktorska z punktu widzenia traktowania i wspierania doktorantów w Polsce.*

Pojawiły się też pewne uwagi/propozycje (Załącznik 3b):

Doktorant 4: *Cyfrowe archiwizowanie dokumentów i zautomatyzowanie procesu administrowania dokumentacją, który umożliwi elektroniczne przetwarzanie wniosków, zaświadczeń, itp. Pozwoliłoby to oszczędzić czas sekretarzowi, zredukowałoby koszty przeznaczane na materiały biurowe, zwiększyłoby bezpieczeństwo przechowywanych dokumentów i uprawniliłoby komunikację wewnętrzną.*

Doktorant 5: *Uważam, że przez jeden dzień w tygodniu sekretariat powinien być otwarty np. od godz. 10.00-17.00*

Podobny komentarz pojawił się w ankiecie 3a:

Doktorant 6: *Wdrożone wcześniej rozwiązanie polegające na wydłużeniu godzin pracy sekretariatu w jednym dniu w tygodniu, z którego zrezygnowano, było bardzo trafionym pomysłem. Pozwalało na osobiste załatwienie spraw.*

Zamieszczono również negatywny komentarz pod adresem planistów z jednego z wydziałów.

Wnioski z ankiety przeprowadzonej wśród doktorantów w roku akademickim 2021/2022 stały się przyczynkiem zmiany godzin pracy Sekretariatu. Przez ponad pół roku w jeden dzień tygodnia Sekretariat pracował do godz. 17.00. Zainteresowanie wydłużonym czasem pracy było jednak znikome i zarzucono to rozwiązanie. Zastosowano rozwiązanie elastyczne w stosunku do osób, które chciałyby załatwić sprawy w innych godzinach. Doktoranci mogą skontaktować się mailowo lub telefonicznie i ustalić odpowiadający im termin wizyty w Sekretariacie szkoły.

W ankietach ocenie poddano również funkcjonowanie pracowni komputerowej (doktoranci mogą korzystać z takich pracowni na wydziałach). Respondenci ocenili działanie pracowni jako dobre (3), duża grupa osób nie ma zdania (7) lub też nie zaznaczono odpowiedzi (1). Doktoranci SDNS mogą nie mieć zdania na temat tego elementu infrastruktury uczelni ze względu na sporadyczne realizowanie zajęć w pracowniach komputerowych.

Ad. 4) organizacja zajęć

Organizacja zajęć w szkole odbywa się zgodnie z programem studiów oraz organizacją roku obowiązującą na UwB. Rozkłady zajęć są przekazane doktorantom we właściwym terminie. Informacje początkowo przekazywane są mailowo, a następnie zamieszczane w USOS. Zajęcia planowane są zasadniczo na jeden dzień w tygodniu, poza seminariami, które są umawiane indywidualnie z doktorantami. W roku akademickim 2022/2023 nie zgłaszano większych problemów z organizacją zajęć. Zdarzają się przypadki podawania z opóźnieniem terminów i godzin zajęć – szczególnie dotyczy to seminariów doktorskich.

Rok 1 kształcenia – przyjęto zapisy na przedmioty rozwijające umiejętności miękkie oraz zorganizowano wszystkie te zajęcia (semestr 1). W drugim semestrze doktoranci I roku dokonali wyboru konwersatoriów specjalistycznych na kolejne lata kształcenia. Rok 2, 3 i 4 kształcenia – realizacja programu bez zakłóceń. Doktoranci 3 roku wybrali przedmiot spoza dyscypliny do realizacji na roku ostatnim kształcenia, zaś doktoranci ostatniego rocznika zrealizowali wszystkie zajęcia przewidziane na ten rok. Wypełnili również wszystkie wymogi wynikające z IPB (poza złożeniem rozpraw doktorskich).

Poza tym wszyscy doktoranci powyżej rocznika pierwszego realizowali praktyki zawodowe – poprzez prowadzenie samodzielne lub uczestnictwo w prowadzeniu zajęć dydaktycznych. Na podstawie pozytywnych hospitacji dokonano zaliczeń tych zajęć w USOS. W przypadku dwóch doktorantów nie zostały wykonane hospitacje oraz nie złożono protokołów ocen praktyk. Niemożliwe było zaliczenie praktyk tym doktorantom.

Zajęcia przypisywane są doktorantom przez promotorów lub kierowników katedr spośród tych, które prowadzone są w tych jednostkach. Wszystkie zajęcia są z dyscypliny, w której doktoranci się kształcą. Niemożliwe jest jednak zawsze przypisanie zajęć dokładnie z obszaru badawczego doktoranta.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

W obszarze oceny warunków kształcenia i ich organizacji Zespół sformułował zalecenia:

- na spotkaniach z promotorami zwrócić uwagę na sposób przydzielania zajęć jako praktyki zawodowej;
- wprowadzić rozwiązania umożliwiające obsługę doktorantów w późniejszych godzinach;
- w rozmowach z władzami UwB podjąć temat rozszerzenia oferty dostępnych baz pełnotekstowych;
- zaproponować zmiany w formularzu ankiety szkoły;
- zwiększenie zakresu dokumentów przyjmowanych w sekretariacie szkoły w formie cyfrowej.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1) wysunąć propozycję ankiety dostosowanej do możliwości oceny jakości kształcenia w szkołach doktorskich – Dyrektor zgłosił tę uwagę w rozmowie z przewodniczącą UZJK, nie zaproponował jednak konkretnego rozwiązania;

- 2) ponowne wydłużenie pracy sekretariatu przynajmniej w jeden dzień lub zaproponowanie innego rozwiązania wychodzącego naprzeciw oczekiwaniom doktorantów - przychylnie się do prośby doktorantów. Pracownik Sekretariatu pracował w jeden dzień w tygodniu dłużej przez jeden semestr – jednak w wydłużonych godzinach pracy liczba zgłaszających się doktorantów była marginalna – zdecydowano się na indywidualne podejście do doktorantów. W kontakcie z pracownikiem Sekretariatu możliwe jest ustalenie spotkania o godzinie późniejszej;
- 3) wysyłać informacje do doktorantów z większym wyprzedzeniem – informacje o wszelkich zmianach rozkładu zajęć oraz innych ważnych kwestiach z punktu widzenia organizacji procesu kształcenia przekazywane są niezwłocznie doktorantom na ich adresy mailowe;
- 4) na spotkaniu z promotorami należy podjąć kwestię przyznawania zajęć doktorantom w ramach praktyk zawodowych – Dyrektor Szkoły podczas spotkań zwracał uwagę promotorom na tę kwestię.

5. MONITOROWANE WSPARCIA DOKTORANTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

Monitorowanie wsparcia doktorantów w procesie uczenia się w SDNS UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku (§11). Przedmiotem oceny i analizy jest:

- wsparcie dydaktyczne (m.in. powołanie opiekuna roku, opiekuna praktyk, konsultacje pracowników akademickich),
- wsparcie naukowe (m.in. działalność kół i obozów naukowych, organizacja konferencji studenckich/doktoranckich, udział w konferencjach),
- wsparcie materialne (m.in. stypendia naukowe, zakwaterowanie w domach studenta),
- inne formy wsparcia (m.in. wsparcie dla doktorantów niepełnosprawnych),
- dostępność informacji o formach wsparcia.

W SDNS nie jest powoływany opiekun roku oraz opiekun praktyk. Doktoranci dokonują wyborów swoich reprezentantów do Rady Doktorantów SDNS, a także do Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów UwB. W roku akademickim 2022/2023 Przewodniczącą Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów była doktorantka SDNS mgr Katarzyna Kowalik. Doktoranci Szkoły pełnią również ważne funkcje w różnych organach uczelni, KRД oraz innych instytucji:

mgr Przemysław Brzozowski – członek Komisji Prawnej KRД (2022), członek Zarządu KRД (2023), Członek Zespołu ds. Komunikacji KRД(2023), Przewodniczący Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów UwB (2022), - Przewodniczący Rady Doktorantów SDNS UwB (2022), Członek Senatu UwB (2022)

mgr Dorota Dyszkiewicz – Przewodnicząca Komisji Wyborczej RUSD UwB, Przedstawiciel doktorantów w Uczelnianej Komisji Wyborczej (UwB)

mgr Katarzyna Kowalik – Członkini Zarządu KRД (2023), Przewodnicząca Zespołu ds. Komunikacji KRД (2023), Przedstawicielka Krajowej Reprezentacji Doktorantów w zespole doradczym ds. Mikropoświadczeń w obszarze szkolnictwa wyższego przy Ministerstwie Edukacji i Nauki (2023), Sekretarz Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów UwB (2022), Przewodnicząca Rady Doktorantów SDNS UwB (2022-2023), Przewodnicząca Komisji Kultury i Promocji RUSD UwB (2022), Członkini Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów (2023), Członkini Senatu UwB (2022-2023),

mgr Adriana Kuligowska-Tyszka - Członkini Zarządu KRД (2022), Koordynatorka ds. Prawnych i Przewodnicząca Komisji Prawnej KRД (2022)

mgr Aleksandra Lewandowska - Członkini Zarządu Europejskiej Rady Doktorantów i Młodych Naukowców EURODOC (2023), Sekretarz Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów (2022), Pełnomocnik ds. współpracy międzynarodowej KRД, Przewodnicząca Zespołu ds. Współpracy Międzynarodowej KRД i Rady Doradczej KRД (2023), Rzeczniczka Praw Doktoranta UwB

mgr Weronika Sołkiewicz–Członkini Komisji Prawnej KRД (2022)

Jeśli chodzi o kolejny aspekt wsparcia dydaktycznego - konsultacje pracowników akademickich, to odbywają się one w macierzystych jednostkach. Terminy konsultacji nauczycieli akademickich umieszczane są w systemie USOS oraz na stronach Katedr i Zakładów. Istnieje również możliwość kontaktu mailowego. Zgodnie z wymogami na UwB dyżury pracowników odbywają się co tydzień w

wymiarze przynajmniej jednej godziny lekcyjnej. W roku akademickim 2022/2023 doktoranci nie zgłaszali żadnych problemów z kontaktem z nauczycielami akademickimi.

Zajęcia dydaktyczne organizowane są na podstawie deklaracji pracowników przy zachowaniu zasady ograniczenia liczby dni zajęć doktorantom. Zajęcia realizowane na danym roczniku koncentrowane są co do zasady w jednym dniu w tygodniu. Uwzględniane są też propozycje doktorantów co do zmian dni lub godzin zajęć, po konsultacjach z prowadzącymi. Informacje dotyczące zajęć (tryb, zaliczenie) przedstawione zostały w sylabusach zamieszczonych w USOS.

Wsparcie naukowe doktoranta realizowane jest w środowisku tworzonemu przez szkołę oraz konstytuującą ją wydział.

Wszystkim doktorantom I roku powołano promotorów (11.2022), z którymi odbyły się spotkania szkoleniowe z Dyrektorem Szkoły. Zorganizowano 5 takich spotkań – ich przedmiotem była opieka promotorska nad doktorantami w Szkole. W indywidualnych sprawach odbywały się również konsultacje Dyrektora z zainteresowanymi promotorami.

W miesiącach: listopad i grudzień Szkoła zorganizowała kolejne już III Forum Doktorantów SDNS. W jego trakcie doktoranci II roku zaprezentowali swoje koncepcje rozpraw doktorskich.

Dyrektor Szkoły spotykał się regularnie z doktorantami poszczególnych roczników omawiając ważne kwestie: indywidualny plan badawczy (I rok), ocenę śródkresową (II rok), staże i wyjazdy naukowe (III rok), zakończenie kształcenia i przedłużenia terminu złożenia pracy doktorskiej (IV rok).

SDNS oferuje szkolenia i warsztaty rozwijające umiejętności i kwalifikacje doktorantów oraz przekazuje informacje dotyczące takich szkoleń. Do innych form wsparcia aktywności naukowej oferowanych przez SDNS w roku akademickim 2022/2023 można zaliczyć organizowane przez Szkołę oraz inne instytucje szkolenia i warsztaty:

- Elektroniczne źródła informacji. Gdzie i jak szukać informacji do pracy naukowej, Dział Informacji Naukowej BG UwB 09.11.2022 r.;
- Dni NCN w Białymstoku – 11-12.05.2023;
- Szkolenie on-line „Warsztat doktoranta. Pisanie artykułów naukowych” SDNS UwB - 12.05.2023 r.
- „Jak wygłosić prezentację akademicką w jęz. angielskim” – szkolenie językowe, SDNS 07.11-05.12.2022

Z analizy sprawozdań rocznych doktorantów wynika, że w roku akademickim 2022/2023 podjęli oni 160 różnych aktywności związanych z podnoszeniem różnych umiejętności naukowych i dydaktycznych, w tym wymienić można uczestnictwo w szkołach letnich, programach mentoringowych, warsztatach i szkoleniach, wygłaszanie wykładów dla uczniów szkół średnich itp. Ponadto kilku doktorantów podjęło aktywność organizacyjną (29 aktywności). Jak już wspomniano powyżej, kilku doktorantów aktywnie działa w strukturach KRD, RUSD czy też w komisjach UwB.

W zakresie wsparcia finansowego - wszyscy doktoranci otrzymują stypendium, które jest wypłacane co miesiąc bez opóźnień. Dyrektor w ramach środków przydzielonych na funkcjonowanie szkoły wydzielił pulę środków na wsparcie działalności naukowej doktorantów (ok. 1 tys. zł na każdego doktoranta na rok kalendarzowy). Zainteresowani mogą zwracać się z wnioskami o dofinansowanie konferencji czy publikacji naukowych. Istnieje również możliwość wsparcia finansowego doktorantów w zakresie ich aktywności naukowej poprzez RUSD. Dwa razy w roku odbywa się konkurs Aplauz na dofinansowanie działalności doktorantów.

Wskazane jest, aby doktoranci ubiegali się o granty badawcze. Z regulaminu SDNS wynika, że wniosek o finansowanie badań powinni złożyć przynajmniej raz w trakcie kształcenia. Otrzymanie takiego grantu/stypendium umożliwia sfinansowanie badań w większej skali, publikowanie za granicą, a także wyjazdy naukowe za granicę. Doktoranci I roku obowiązkowo uczestniczyli w zajęciach dydaktycznych „Formy finansowania nauki”, które zapewniają wsparcie teoretyczne i praktyczne w procesie aplikowania o środki finansowe do NCN i innych instytucji grantowych. Ponadto część doktorantów szkoły uczestniczyła w Dniach NCN zorganizowanych na UwB.

W roku akademickim 2022/2023 doktoranci złożyli 14 wniosków do NCN (PRELUDIUM). Jeden doktorant złożył wniosek do programu START FNP. Jeden doktorant złożył 2 wnioski o dofinansowanie wyjazdów zagranicznych z Funduszy Wyszehradzkich i otrzymał stypendium wyjazdowe do Bratysławy (wyjazd odbędzie się w roku akademickim 2023/2024).

Z innych programów czy konkursów grantowych, do których aplikowali doktoranci szkoły, wymienić należy:

- Stypendium Syracuse University (z sukcesem);
- Projekt John Templeton Foundation;
- Bohdan Winiarski Scholarship in International Law (The Lauterpacht Centre International Law, University of Cambridge);
- Program stypendialny Polskiej Akademii Umiejętności;
- Program stypendialny Miasta Stołecznego Warszawy.

Jeden doktorant SDNS realizuje grant własny PRELUDIUM. Doktoranci szkoły uczestniczą również jako wykonawcy w realizacji projektów: Tango, Opus – NCN, Fundusze Norweskie. MEiN.

Informacje o projektach naukowych, konferencjach, konkursach zamieszczane są systematycznie na stronie internetowej szkoły oraz przekazywane mailowo do doktorantów z odpowiednich dyscyplin.

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UwB ma przydzielone trzy miejsca w domu studenckim. W roku 2022/2023 zostały one wykorzystane przez 2 doktorantów szkoły z zagranicy oraz jednemu z innego miasta.

W roku akademickim 2022/2023 w SDNS nie kształcił się żaden niepełnosprawny doktorant.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Wsparcie doktorantów w procesie uczenia się w SDNS Zespół ocenia na poziomie dobrym. Wskazuje następujące działania, aby poprawić jakość w tym obszarze:

- organizowanie szkoleń dotyczących pozyskiwania wyników badań w zagranicznych ośrodkach naukowych, korzystania z baz literaturowych w zagranicznych bibliotekach;
- nawiązanie współpracy z instytucją szkoleniową w celu zaproponowania doktorantom cyklu szkoleń i webinarów z zakresu komercjalizacji badań naukowych, wdrażania efektów badań naukowych w działalności interesariuszy zewnętrznych, metodologii prowadzenia badań naukowych i ich praktycznego wykorzystania;
- systematyczne informowanie doktorantów o aktualnej ofercie grantów i stypendiów naukowych.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

- 1) organizowanie szkoleń związanych z aktywnością naukową i dydaktyczną oraz zachęcanie doktorantów do uczestnictwa w takich aktywnościach, rozpoznanie potrzeb doktorantów w tym zakresie - przedstawiano oferty szkoleń z tego zakresu, na spotkaniach z doktorantami zadawano pytanie o oczekiwania co do szkoleń
- 2) systematyczne przedstawianie doktorantom oferty grantów i stypendiów naukowych – w miarę pojawiających się informacji dotyczących możliwości finansowania aktywności naukowej – takie informacje były przekazywane mailowo doktorantom. Ponadto w roku akademickim 2022/2023 w efekcie kilkumiesięcznych prac uzgodniono projekt konkursu dla najlepszych doktorantów szkół doktorskich UwB. Pierwsza edycja Konkursu Rektora „Per Aspera Ad Aspra” ruszy w roku 2024 i dotyczyć będzie osiągnięć naukowych doktorantów za rok 2023.
- 3) przekazywanie informacji dotyczących szkoleń z zakresu możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowania badań naukowych - w miarę pojawiających się informacji dotyczących możliwości finansowania aktywności naukowej – takie informacje były przekazywane mailowo doktorantom, oferty zamieszczane są na stronie, doktoranci mogli uczestniczyć w szkoleniach NCN, otrzymują również na swoje adresy mailowe informacje z Działu Współpracy Międzynarodowej dotyczące m.in. programu Erasmus+;
- 4) podkreślanie znaczenia kontaktów naukowych w rozwoju doktorantów (spotkania z doktorantami oraz promotorami) - znaczenie kontaktów naukowych jest podnoszone na spotkaniach szkoleniowych z promotorami.

6. OCENA MOBILNOŚCI DOKTORANTÓW ORAZ STOPNIA UMIEJZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Ocena mobilności studentów/doktorantów oraz stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na Wydziale Ekonomii i Finansów UwB odbywa się według kryteriów zawartych w Uchwale nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 roku w *sprawie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku* (§10). Przedmiotem oceny i analizy jest:

- funkcjonowanie wymiany studentów/doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami krajowymi i zagranicznymi w zakresie programów mobilności studentów/doktorantów,
- sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć doktorantów – punktów i ocen,
- wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć),
- opinie przekazane przez studentów/doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na Uczelni studiów w stosunku do ich oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, system nauczania, relacje doktorant – nauczyciel akademicki),
- udział doktorantów w zajęciach prowadzonych przez profesorów wizytujących lub zajęciach prowadzonych w językach obcych.

Informacje dotyczące wyjazdów na studia czy staże naukowe w ramach programów MOST i Erasmus+ zamieszczone są na stronach wydziałów reprezentujących dyscypliny naukowe, w których kształcą się doktoranci SDNS. Podany jest kontakt do koordynatorów programu, wykaz niezbędnych dokumentów, zasady rekrutacji, wykaz uczelni partnerskich. Na Wydziałach odbywają się też spotkania dotyczące wymiany studenckiej i doktoranckiej w ramach programu Erasmus+. Ponadto Dział Współpracy Międzynarodowej przekazuje informacje o programie Erasmus+ bezpośrednio na adresy mailowe doktorantów.

Efekty mobilności i działalności międzynarodowej doktorantów SDNS:

- referaty wygłoszone na konferencjach krajowych: 101 (+6)
- referaty wygłoszone na konferencjach zagranicznych: 10 (+4)

Można wymienić następujące konferencje zagraniczne, w których w 2022/2023 uczestniczyli doktoranci SDNS:

- Annual Meeting Institute of Nuclear Material Management/ European Safeguards Research and Development Association, Vienna;
- Annual Polish-Spanish Conference on the European Legal Tradition „Family law and society: from Roman Law to the present day, Barcelona Universitat de Barcelona;
- Nordic Network for the Cognitive Science of Religion, Finnish Literature Society, Helsinki;
- International Conference „Contemporary problems of Law & Economics” The Center for American Studies (online);
- Czas działań nieformalnych: Nowy wymiar współpracy w bezpiecznym środowisku, Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki (online);
- Interdisciplinary Scientific Practical Conference „Open Science of Ukraine: A Visionary Discourse on the Context of Wartime” Council of Young Scientists, Uzhorod National University;
- Digital Transformation of the Financial System of Ukraine and V-4 Countries in the Context of European Integration, Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy, Lwowski Uniwersytet Narodowy Przyrodoznawstwa, Dublini.

Z innych aktywności zagranicznych doktorantów należy wymienić:

- wystąpienie trójki doktorantów podczas 32. sesji Komisji ds. Zapobiegania Przestępczości i Wymiaru Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (CCPCJ) organizowanej przez Organizację Narodów Zjednoczonych w Wiedniu, Austria;
- wyjazd naukowy na badania Camino de Santiago (Francja, Hiszpania);

- „A Sustainable Academia”, Sveriges forenade studentkarer (SFS), Sveriges forenade studentkarers doktorandkommite (SFS-DK), the Swedish National Postdoc Association (SNPS), Swedish Labour Union Fackförbundet ST i Eurodoc w Sztokholmie i Uppsali (Szwecja);
- Conference Knowledge, Research, Education Conference 2022 w Pradze (Czechy);
- Open Research Europe Focus Session w Pradze (Czechy).

Ponadto 14 doktorantów zrealizowało staże naukowe w jednostkach krajowych, zaś 2 doktorantów wyjechało na staże zagraniczne do Wilna (Uniwersytet Wileński oraz Litewski Instytut Badań nad Kulturą).

Zwrócić należy uwagę na wciąż niewielką mobilność zagraniczną doktorantów. Z jednej strony, wynika to z ograniczeń finansowych, również szkoły, jednak należy przyznać, że ze strony doktorantów propozycje takich wyjazdów pojawiają się rzadki, część takich aktywności mogłaby być realizowana zdalnie. W opinii Zespołu przeszkodą może być brak dobrych praktyk w zakresie zdobywania środków na wyjazdy lub też niewystarczające w ocenie samych doktorantów umiejętności językowe.

Wnioski (rekomendacje ZJK):

Obszar aktywności międzynarodowej doktorantów szkoły wypada najslabiej. Zespół rekomenduje, aby podjąć następujące działania:

- zorganizowanie spotkania z pracownikiem Działu Współpracy Zagranicznej UwB dotyczące wyjazdów zagranicznych doktorantów;
- podjąć działania aktywizujące doktorantów w kierunku uczestnictwa w konferencjach i seminariach zagranicznych i międzynarodowych;
- promować aktywność międzynarodową i zagraniczną doktorantów (konferencje, publikacje, konsultacje naukowe) np. przez umieszczanie informacji o takich aktywnościach na stronie SDNS;
- zorganizować szkolenie podnoszące kompetencje językowe doktorantów;
- systematycznie poszukiwać możliwości pozyskania funduszy na badania doktorantów, zwłaszcza zagraniczne.

Realizacja rekomendacji ZJK oraz UZJK z poprzedniego roku akademickiego:

- 1) promować aktywność międzynarodową i zagraniczną doktorantów (konferencje, publikacje, konsultacje naukowe) – Na spotkaniach z doktorantami Dyrektor SDNS podkreśla wagę rozwoju doktorantów w kierunku aktywności międzynarodowej i zagranicznej (stopniowanie aktywności wraz z kolejnymi latami);
- 2) rozszerzyć zakres realizacji umiędzynarodowienia w szkole poprzez np. ofertę przedmiotów w jęz. angielskim - zwrócono się do Dziekanów Wydziałów i Dyrektor Instytutu o zaproponowanie w ofercie konwersatoriów specjalistycznych zajęć w językach obcych – niestety niewiele takich zajęć zaproponowano; SDNS zorganizowała dodatkowe warsztaty z zakresu wystąpień publicznych w języku angielskim (zajęcia zrealizowano w semestrze zimowym);
- 3) poszukiwać możliwości pozyskania funduszy na badania - Dyrektor odbył kilka spotkań z władzami UwB, przeprowadzono też konsultacje z Dziekanami Wydziałów w tym zakresie. Wypracowano zasady współfinansowania wyjazdów doktorantów (głównie staży naukowych). W roku akademickim 2022/2023 w efekcie kilkumiesięcznych prac powstał projekt nagród dla najlepszych doktorantów szkół doktorskich UwB. Pierwsza edycja Konkursu Rektora *Per Aspera Ad Aspra* ruszy w roku 2024 i dotyczyć będzie osiągnięć naukowych doktorantów za rok 2023.
- 4) przedstawiać doktorantom ofertę UwB w zakresie wyjazdów/realizacji staży zagranicznych - podjęto działania skierowane ku pozyskaniu informacji o takich wyjazdach, Dyrektor odbył kilka spotkań z kierownikiem Działu Współpracy Międzynarodowej oraz władzami UwB.

*Sprawozdanie zostało pozytywnie
zaopiniowane przez Radę Naukową SDNS
na posiedzeniu w dniu 09.11.2023.*

Dyrektor Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych
Uniwersytet w Białymstoku

Dr hab. Ewa Gruszevska, prof. UwB